

1.

Briselē, 18.12.2013.
COM(2013) 899 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Europass iniciatīvas izvērtējums

Otrais izvērtējums attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu par vienotu Kapienas sistēmu kvalifikāciju un kompetences pārskatāmībai (Europass)

1.

LV
LV

1. IEVADS

Mūsdienās mācību iespējas ir neierobežotas, tūlītējas un nav atkarīgas no valstu robežām. Cilvēki var mācīties un apgūt jaunas prasmes un kompetenci ne tikai tradicionālos klases apstākļos, bet arvien vairāk arī ārpus tās un paša noteiktā ātrumā. Pašreizējos straujo ekonomisko un tehnoloģisko pārmaiņu apstākļos cilvēki arī piedzīvo vairākas pārejas savā profesionālajā un akadēmiskajā dzīvē, šķērsojot robežas, pārmaiņus vai vienlaikus pievēršoties darbam, izglītībai, papildizglītības kursiem un brīvprātīgajam darbam. Pieaugot prasībām pēc nodarbinātības iespējām un labākām prasmēm, vajadzīgas atvērtākas un elastīgākas izglītības un apmācību sistēmas, kas būtu labāk pielāgotas izglītības ieguvēju un darba ņēmēju vajadzībām. Jānodrošina, lai viņu pilnīga kvalifikācija, prasmes un kompetence būtu viegli un ātri atpazīstamas un saprotamas darba devējiem un izglītības un apmācības iestādēm visā Eiropā.

Pēdējos gados atbilstīgi vairākām “Eiropa 2020” iniciatīvām un it īpaši ņemot vērā nemainīgi augsto bezdarba līmeni¹, Komisija ir uzsvērusi to, cik svarīgi ir izglītības ieguvējiem un darba ņēmējiem radīt iespēju skaidri parādīt tādu savu prasmju un kvalifikācijas raksturojumu, kuras iegūtas vai nu formālos, vai neformālos, vai neoficiālos apstākļos. Tas veicina mobilitāti un uzlabo nodarbinātības un mūžizglītības izredzes. Šis mērķis uzsvērts paziņojumā “Izglītības pārvērtēšana”², kurā Komisija piesaka izskaidrošanas darbu attiecībā uz Eiropas prasmju un kvalifikāciju telpu, lai nodrošinātu, ka prasmes un kvalifikācijas tiek viegli atzītas pāri robežām.

Europass dokumentu kopums, kas izveidots 2005. gadā³, atbalsta šos mērķus, palīdzot izglītības ieguvējiem un darba ņēmējiem padarīt viņu kompetenci un zināšanas labāk saprotamas visā Eiropā, izmantojot rīkus, ar kuriem var reģistrēt savas prasmes un kvalifikācijas un darīt tās pārskatāmas (pilnīgu aprakstu sk. 2. sadaļā). Lai gan šo dokumentu izveidošanas mērķis joprojām ir aktuāls, daži no to pašreizējiem rīkiem ir jāpielāgo, lai tie labāk atbilstu mūsdienu izglītības apguvēju vēlmēm un vajadzībām, kā arī darba tirgus attīstībai.

Šajā ziņojumā Eiropas koordinācijas sistēma analizēta, balstoties uz 2012. gadā veiktu *Europass* ārēju novērtējumu.⁴ Tiek uzsvērts, ka sākotnējie mērķi joprojām ir aktuāli, it īpaši saistībā ar stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020), kas attiecas uz laikposmu līdz 2020. gadam.⁵ *Europass* atbalsta izglītības ieguvēju un darba ņēmēju pārvietošanos mūžizglītības vai darba vajadzībām, ļaujot salīdzināt prasmes, kvalifikācijas un izglītības rezultātus. *Europass* un it īpaši *Europass CV* ir pierādījis sevi kā labi pazīstamu un uzticamu pārskatāmības un atzīšanas standartu Eiropā un ārpus tās. Saskaņā ar informāciju par situāciju 2013. gada martā kopš *Europass* ieviešanas 2005. gadā tiešsaistē ir aizpildīti vairāk nekā 27 miljoni *Europass CV* dokumentu. Turklāt *Europass* rīki ir rentabli,

¹ COM(2010) 478 galīgā redakcija, COM(2010) 682 galīgā redakcija, COM(2010) 245 galīgā redakcija / 2, COM(2012) 173 galīgā redakcija, COM(2012) 485 galīgā redakcija.

² COM(2012) 669 galīgā redakcija.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 15. decembra Lēmums Nr. 2241/2004/EK, šajā ziņojumā saukts “Lēmums”.

⁴Sk. lēmuma 15. pantu. Šis ziņojums koncentrējas uz *Europass* otrā izvērtējuma secinājumiem, kuru 2012. gadā veica Sabiedriskās politikas un vadības institūts (PPMI). Sk. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm#trainingHeader.

⁵ OV C 119/2, 2009.

un to izmantošana un izplatīšana kopš *Europass* pirmā izvērtējuma 2008. gadā ir ievērojami uzlabojusies.

Šajā ziņojumā tiek norādīts arī uz *Europass* pašreizējām nepilnībām, pielāgojoties mainīgajiem izglītības, apmācības un darba tirgus apstākļiem. Daži no tā rīkiem neveicina elastīgus mācīšanās ceļus, nedz arī ļauj pilnībā norādīt visas prasmes, kas iegūtas neformālās vai neoficiālās mācībās, arī tiešsaistes mācībās, kā norādīts nesenajā Komisijas paziņojumā “Izglītības atvēršana”.⁶ Izvērtējuma dati arī rāda, ka lielākā daļa *Europass* rīku joprojām pilnībā nesasniedz lielas potenciālo lietotāju grupas. Pašlaik *Europass* lietotāji pārsvarā ir jaunieši, sievietes un cilvēki ar labu izglītību. Labāka koordinācija ar dienestiem, kas nodrošina karjeras orientāciju, un to integrācija *Europass* sistēmā ļautu pievērsties lielām cilvēku grupām, piemēram, bezdarbniekiem ar vājām prasmēm, kuriem bieži vien trūkst vajadzīgo prasmju, lai aizpildītu *Europass* dokumentus vai kuriem tie var šķist pārāk sarežģīti vai neskaidri. Citu nepieciešamo uzlabojumu skaitā ir uzlabota saskaņa ar citiem Eiropas atsauces rīkiem un labāka *Europass* IT rīku sadarbība ar ES rīkiem, kurus izmanto darba piemeklēšanai.

Lai novērstu šos trūkumus, pašreizējā *Europass* struktūra daļēji jāpārveido vienkāršākā, mērķtiecīgākā un mūsdienīgākā pakalpojumā, vienlaikus saglabājot tās sākotnējo mērķi nodrošināt prasmju un kvalifikāciju salīdzināmību un pārskatāmību, lai uzlabotu izglītības ieguvēju un darba ņēmēju ģeogrāfisko un nodarbinātības mobilitāti. *Europass* pārskatīšana būtu jāveic vēl steidzamāk, jo tiek veidotas vairākas privātas, vietējas un/vai valstu līmeņa iniciatīvas ar līdzīgiem mērķiem, it īpaši elektroniskā formā, piemēram, e-portfeļa veidā.

Šie apsvērumi būs izšķirīgi, palielinot *Europass* lomu Eiropas prasmju un kvalifikāciju telpas izveidē, ar kuru Komisija pastiprinās dažādu Eiropas prasmju un kvalifikāciju pārskatāmības un atzišanas rīku sadarbību. Šim nolūkam šā ziņojuma secinājumi tiks apvienoti ar rezultātiem, kas gūti Eiropas Kvalifikāciju ietvarstruktūras (*EQF*) un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas profesionālajā izglītībā un apmācībās (*VET*) izvērtējumos un Progresā ziņojumā par kvalitātes nodrošināšanu augstākajā izglītībā. Kopā šie secinājumi būs tās sabiedriskās apspriešanas pamatā, kura attiecībā uz Eiropas Prasmju un kvalifikāciju telpu jāīsteno 2013./2014. gada ziemā.

2. REZULTĀTI UN IETEKME

Europass, kas izveidots 2005. gadā, ir piecu dažādu dokumentu portfelis, kuru mērķis ir ietvert aprakstus par visiem to īpašnieka mācību sasniegumiem, oficiālajām kvalifikācijām, darba pieredzi, prasmēm un kompetenci, kas iegūtas laika gaitā. Divi *Europass* dokumenti ir pašdeklarācijas rīki — Eiropas *Curriculum Vitae (CV)*⁷ un *Europass* valodu pase⁸, bet trīs dokumentus izdod izglītības un apmācību iestādes — *Europass* diploma pielikumu,⁹

⁶ COM(2013) 654 galīgā redakcija.

⁷ Īpašnieka dzīves gājuma apraksta veidne.

⁸ Valodu prasmju pašdeklarācijas rīks, kas izmanto Kopējās Eiropas valodu atsauces struktūras valodas zināšanu atsauces skalas.

⁹ Tajā uzskaitīti augstākās izglītības diplomu vai grādu īpašnieku sasniegumi, tostarp studētie priekšmeti un saņemtās atzīmes.

Europass pielikumu kvalifikāciju apliecinošam dokumentam¹⁰ un *Europass* mobilitātes dokumentu¹¹. Visiem dokumentiem ir kopīgs zīmols (*Europass*) un logotips. *Europass* pieklūstamā elektroniskā formātā bez maksas un 27 valodās ir pieejams *Europass* portālā.¹² Kopš 2012. gada interesenti var apkopot visus *Europass* dokumentus Eiropas Prasmju pasē — lietotājdraudzīgā elektroniskā mapē, kas palīdz īpašniekam izveidot personisku moduļveida pārskatu par dzīves laikā iegūtajām personiskajām prasmēm un kvalifikācijām.

2.1. Jaunu auditoriju sasniegšana

Tiek uzskatīts, ka visi *Europass* dokumenti — atšķirīgā mērā — sekmīgi padara prasmes, kompetenci un kvalifikācijas labāk salīdzināmas starp dažādām valstīm un nozarēm, kā arī atvieglo darba devējiem un izglītības iestādēm atlases procesus. Galvenais iemesls, kāpēc galalietotāji izvēlas *Europass*, ir šo dokumentu starptautiskā atzīšana. *Europass* tiek uztverts kā spēcīgs zīmols ar ievērojamu Eiropas pievienoto vērtību, kas sasniedz plašu un mērķtiecīgi izvēlētu auditoriju. Piemēram, ieinteresētās personas un valstu *EURES*¹³ pārstāvji norāda, ka visnoderīgākie *Europass* dokumenti pašreizējiem *EURES* lietotājiem ir CV, diploma pielikums un kvalifikāciju apliecinošā dokumenta pielikums.

Par visnoderīgāko, visaugstāk vērtēto un vispazīstamāko *Europass* rīku tiek uzskatīts CV. Tā lietošana ir nemitīgi paplašinājusies — 2012. gadā tiešsaistē tika izveidoti gandrīz divpadsmit reižu vairāk CV nekā 2006. gadā. Kā minēts, kopš *Europass* ieviešanas līdz 2013. gada martam pavisam bija izveidoti vairāk nekā 27 miljoni CV. Par svarīgiem rīkiem tiek uzskatīti arī diploma pielikums un kvalifikāciju apliecinošā dokumenta pielikums, kas palīdz izglītības iestādēm efektīvāk vadīt un strukturēt savas izglītības programmas, izmantojot starptautiskus standartus. Tomēr lielākā daļa *Europass* rīku vēl pilnībā nerasniedz lielas potenciālo lietotāju grupas. 2012. gadā tiešsaistē tika izveidotas tikai 115 000 Eiropas valodu pasēs un tika izplatīti tikai 80 000 *Europass* mobilitātes dokumentu.

Ieinteresētās personas — arī darba devēji un arodbiedrības —, galalietotāji un potenciālie lietotāji ir vienisprātis, ka *Europass* rīki labvēlīgi ietekmē mobilitāti mūžizglītības nolūkā vai darba tirgū. Aptaujā, kas tika veikta saistībā ar ārējo izvērtējumu¹⁴, 58% respondentu pauda viedokli, ka CV ir palīdzējis viņiem saņemt uzaicinājumu uz darbu, mācību vai brīvprātīgā darba interviju vai tikt izraudzītiem pirmajā kārtā darbam, mācībām vai brīvprātīgajam darbam; 46% uzskatīja, ka tas palīdzējis viņiem tikt pieņemtiem mūžizglītības programmās (piem., *Erasmus*), valoduursos utt. *Europass* ir īpaši noderīgs, ja tiek mainīts darbs vai atrašanās vieta, — 60,4% respondentu atzina *Europass* ieguldījumu šādos gadījumos. *Europass* dokumenti atbilst absolūtā vairākuma (aptuveni 80%) lietotāju vajadzībām neatkarīgi no viņu vecuma un izglītības sasniegumiem.

¹⁰ Profesionālo kvalifikāciju satura apraksts, kas papildina jau izdotu profesionālās izglītības un apmācības sertifikātu.

¹¹ Valsts vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu izdots dokuments, kurā reģistrēta darba un izglītības pieredze citās Eiropas valstīs.

¹² Portālu Komisijas vārdā ir izveidojis, uztur un pārvalda *Cedefop*. Sk. <http://europass.cedefop.europa.eu/lv/home>.

¹³ <https://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=lv>.

¹⁴ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/training/2013/europass_en.pdf. Šajā ziņojumā dotie dati ir ņemti no ārējā izvērtējuma.

Taču visvairāk *Europass* izmanto augstskolu absolventi. No visiem *Europass* galalietotājiem 40 % ir darbs un 37 % pašlaik iegūst izglītību vai mācāsursos. *Europass* ir liela nozīme arī mobilitātes nodrošināšanā kā starp valstīm, tā arī valstī iekšienē — *Europass* dokumentus tagad izmanto vairāk nekā 40 % valsts iekšienē mobilu cilvēku. *Europass* lieto pārsvarā jaunieši, sievietes un cilvēki ar labu izglītību — gandrīz 60 % no viņiem ir ieguvuši augstākās izglītības diplomu. No visiem *Europass* lietotājiem 59,4 % ir sievietes.

Visgrūtāk sasniedzamā lietotāju grupa ir cilvēki ar vājām prasmēm un bez darba, kā arī brīvprātīgie, kas veido attiecīgi 12,8 % un 1,1 % no *Europass* lietotājiem. No iegūtajiem datiem (1. attēls) var secināt, ka lielam skaitam cilvēku ar vājām prasmēm un/vai bez darba, kuri nelieto *Europass*, bieži vien trūkst prasmju aizpildīt dokumentus vai arī viņi tos uzskata par pārāk sarežģītiem vai neskaidriem. Mērķtiecīgas konsultācijas varētu uzlabot šo grupu piekļuvi *Europass* dokumentiem.

1. attēls. *Europass* lietotāji pēc izglītības un nodarbinātības statusa¹⁵

Izglītības un nodarbinātības statuss	Visi <i>Europass</i> dokumenti	<i>Europass</i> CV	<i>Europass</i> LP	<i>Europass</i> CS	<i>Europass</i> DS	<i>Europass</i> MD
Izglītība vai apmācība	37,3 %	30,2 %	26,3 %	20,1 %	19,5 %	30,5 %
Brīvprātīgs režīms	1,1 %	1,5 %	1,5 %	1,1 %	1,1 %	1,0 %
Nodarbināts (mazāk nekā piecus gadus)	19,5 %	20,2 %	21,1 %	31,4 %	25,8 %	32,4 %
Nodarbināts (vairāk nekā piecus gadus)	20,8 %	26,4 %	32,0 %	29,1 %	35,2 %	12,3 %
Bezdarbnieks / darba meklējumos	12,8 %	15,9 %	12,5 %	9,9 %	14,4 %	12,6 %
Citi	8,5 %	5,8 %	6,6 %	8,4 %	4,0 %	11,2 %
Kopā	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Avots: 2012. gada *Europass* izvērtējums, ko veicis PPMI.

Kā redzams 2. attēlā, jaunākie respondenti (20–35 gadus veci) visvairāk lieto *Europass* dokumentus, iespējams, tāpēc, ka viņi ir mobilāki (attiecībā uz dzīvesvietu, darbu un nodarbošanās nozarēm).

2. attēls. *Europass* lietotāji pēc vecuma¹⁶

¹⁵ Saīsinājumiem ir šāda nozīme: CV — *Curriculum Vitae*; LP — valodu pase; MD — mobilitātes dokuments; DS — diploma pielikums; CS — pielikums kvalifikāciju aplieciniošam dokumentam.

¹⁶ Tas pats.

Vecums	Visi Europass dokumenti	Europass CV	Europass LP	Europass DS	Europass CS	Europass MD
<20	9%	9%	10%	2%	11%	10%
21-25	41%	40%	35%	35%	42%	49%
26-35	30%	32%	31%	40%	27%	31%
36-49	14%	15%	18%	18%	17%	7%
50+	5%	5%	6%	4%	5%	3%

Avots: 2012. gada *Europass* izvērtējums, ko veicis PPMI. Procenti ir noapaļoti.

Europass arī “pedagoģiski ietekmē” šo dokumentu īpašnieku. Tas mudina cilvēkus pārskatīt savas prasmes un kompetenci un skaidrāk ziņot par tām. Tas palīdz darba meklētājiem koncentrēties uz tām prasmēm un kompetenci, kuras visbiežāk tiek prasītas darba sludinājumos.

2.2. Elastīgu mācīšanās veidu veicināšana

Aptauja parādīja, ka ieinteresētās personas arvien vairāk sagaida, lai *Europass* pielāgotos tā lietotāju mainīgajām vajadzībām. Vajadzētu būt tā, ka *Europass* dod iespēju pilnīgi un viegli dokumentēt visas cilvēka prasmes un kvalifikācijas, ietverot visus izglītības un apmācības aspektus, kā arī visus mācīšanās pieredzes veidus. Nepārprotami ir vēlama visas sistēmas vienkāršošana un aktualizēšana līdz ar spēcīgāku iekšējo konsekvenci, lai aptvertu modernās, elastīgās, uz izglītības ieguvēju vērstās izglītības un apmācības iespējas. *Europass* pašlaik neaplūko tādus jautājumus kā arvien pieaugošā neformālās un neoficiālās mācīšanās nozīme jaunu prasmju un kvalifikāciju iegūšanā un tādus rīkus kā tiešsaistes izglītības nodrošinātāju radītie “atvērtie žetoni”.

Formālās izglītības un apmācības jomā *Europass* pašlaik ir pieejami divi atsevišķi pielikuma dokumenti, kas katrs aptver konkrētu izglītības nozari un atšķirīgu kredītpunktu sistēmu. Šāds formāts var apgrūtināt ieteicamo mācīšanās iespēju mijiedarbību. Kopējas struktūras radīšana šiem pielikumiem, kas aptvertu visus izglītības un apmācības līmeņus un veidus (skolas, profesionālo izglītību un apmācību, augstāko izglītību un pieaugušo izglītību), veicinātu kopēju kvalifikāciju izpratni neatkarīgi no jautājuma nozares. Izglītības ieguvēji un darba ņēmēji tad varētu vieglāk atainot savas prasmes, piesakoties tālākām mācībām citā nozarē. Kopējs modelis, kas novērstu atšķirības, arī padarītu šos pielikumus vieglāk lasāmus darba devējiem.

Europass pašlaik trūkst rīka, kas ļautu visā pilnībā reģistrēt prasmes un kompetenci, kuras iegūtas jebkādā neformālās vai neoficiālās mācīšanās pieredzē (arī tiešsaistē). Pašreizējam *Europass* mobilitātes dokumentam līdz šim bija ierobežots lietojums, un to var piemērot tikai strikti saistībā ar starptautisku mobilitāti.

Visbeidzot, vienīgo *Europass* pašdeklarēšanās dokumentu, kas papildina *CV*, — valodu pasi — ir lietojis ļoti neliels skaits cilvēku. Lietotāji un darba devēji uzskata, ka *CV* pašam par sevi būtu jāsniedz pilnīgs pārskats par tādām personas prasmēm kā valodu zināšanas un IKT prasmes, bez nepieciešamības *CV* īpašniekam veidot citus pašdeklarēšanās dokumentus.

Šiem uzlabojumiem būtu jāpadara visas sistēmas lietošana vieglāka un vienkāršāka. Lai pārveidotu *Europass*, iespējams, būs jāpārskata tā pašreizējais juridiskais pamats, jo pašreizējais lēmums neparedz iespēju aizstāt, mainīt vai atņemt kādu no pieciem dokumentiem, kas tika radīti līdz ar *Europass* izveidošanu.

2.3. Sinerģiju radīšana ar citām Eiropas iniciatīvām

Pēdējos desmit gados līdz ar *Europass* ir īstenoti arī citi Eiropas pasākumi izglītības ieguvēju un darba ņēmēju atbalstam, piemēram, Eiropas Kvalifikāciju ietvarstruktūra (*EQF*)¹⁷, Eiropas Profesionālās izglītības un apmācības kredītpunktu sistēma (*ECVET*)¹⁸ un Eiropas Kredītpunktu pārnese sistēma (*ECTS*)¹⁹. Tie veicina patiesu Eiropas līmeņa mobilitāti, jo var skaidri saprast un ātri atpazīt personas zināšanas, prasmes un kompetenci.

Šie pasākumi netika izveidoti izolēti viens no otra, un tie papildina *Europass*. Attīstoties šo instrumentu īstenošanai, sagaidāms, ka *EQF*, *ECVET* un *ECTS* tiks pakāpeniski integrēti *Europass*, savukārt *Europass* atsauksies uz tiem. Eiropas Ieteikumā par *EQF* paredzēts, ka no 2012. gada visos jaunajos kvalifikācijas sertifikātos, diplomos un *Europass* dokumentos, kurus izdod kompetentās iestādes, jābūt skaidrai atsaucei uz attiecīgo *EQF* līmeni. Dažas valstis (CZ, DK, EE, FR un IE) jau sākušas uzrādīt šos līmeņus attiecīgajos *Europass* dokumentos (diploma pielikumā un kvalifikāciju apliecinošā dokumenta pielikumā), bet pārējām valstīm būtu vairāk jācenšas ieviest šos līmeņus.

Lai gan šīs iniciatīvas cita citu papildina, joprojām ir iespējams uzlabot to saskaņotību, lai dažādos rīkus un pakalpojumus piedāvātu koordinēti. Pašlaik lietotājiem netiek piedāvāta viegli saprotama un saskaņota piekļuve šiem instrumentiem. Lai gan gandrīz visiem Eiropas pārskatāmības un mobilitātes rīkiem ir pašiem savs portāls un dažiem ir saskares punkti (piem., *CV Online* rīks, kas palīdz *EURES* lietotājiem *EURES* tīmekļa vietnē izveidot savu *Europass CV*), tie nav savstarpēji pietiekami labi savienoti. Tas apgrūrina potenciālajiem lietotājiem piekļuvi saistītajai informācijai, dokumentiem un pakalpojumiem.

Jāpalielina *Europass* sadarbība ar citiem ES rīkiem, kas tiek izmantoti darba piemeklēšanai, tostarp *EURES*. Lai novērstu iespējamo pārklāšanos, būtu jāuzlabo arī sadarbība starp *Europass* un *Youthpass* — rīku, kura mērķis ir uzlabot to jauniešu izglītības rezultātu atzīšanu, kas piedalās projektos, un kurš tiek atbalstīts saskaņā ar ES programmu “Jaunatne darbībā”. Vēl viens piemērs ir lēmums, ar ko atzīst profesionālu kvalifikāciju kādā dalībvalstī, piešķirot tiesības nodarboties ar reglamentētu profesiju²⁰. Būtu jāparedz iespēja, ka šādas kvalifikācijas īpašnieki var pievienot šo atzīšanas lēmumu *Europass* (vai nu papīra formā, vai elektroniski), arī gadījumā, kad tas saņemts ar jauno Eiropas profesionālās kartes procedūru.

¹⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm.

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm.

¹⁹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ects_en.htm.

²⁰ Direktīva 2005/36/EK.

2.4. Efektīvas un ilgtspējīgas vadības īstenošana

Dažādo *Europass* rīku izmantošana un atpazīstamība kopš šīs iniciatīvas ieviešanas 2005. gadā ir nemitīgi palielinājusies. Arvien augošā šo pārskatāmības rīku izmantošana un atpazīstamība lielā mērā ir *Europass* portāla nopelns. Tas ir izrādījies ļoti veiksmīgs apmeklējumu, izmantošanas un lietotāju apmierinātības ziņā. Apmeklējumu skaits ir palielinājies ik gadu no aptuveni 3 miljoniem 2006. gadā līdz gandrīz 15 miljoniem 2012. gadā. Aptuveni 88 % aptaujāto lietotāju atzina, ka *Europass* portāls ir lietotājdraudzīgs un saprotams. Savukārt 60 % uzskatīja, ka uzlabojot portālu, tajā jāietver informācija un padomi par pārrobežu mobilitāti, kvalifikāciju atzīšanu un darba meklēšanu.

Līdz ar *Europass* interneta portālu galvenie *Europass* īstenošanas līdzekļi ir valstu *Europass* centri (*NEC*). *NEC* darbojas visās ES valstīs, kā arī Islandē un Norvēģijā kopš 2005. gada vidus (Bulgārijā un Rumānijā — kopš 2007. gada, Horvātijā — kopš 2011. gada), Lihtenšteinā — kopš 2006. gada, Turcijā — kopš 2008. gada, Šveicē — kopš 2011. gada. To darbība, palielinot *Europass* atpazīstamību un sniedzot nepieciešamo informāciju visām ieinteresētajām pusēm, atzīstama par apmierinošu.

Lielākā daļa *NEC* regulāri sadarbojas ar citām organizācijām, piemēram, *Euroguidance* un *NARIC* centriem, *EURES* aģentūrām, valstu *LLP* aģentūrām, *Eurodesk* un *Europe Direct*, taču šo sadarbību varētu nostiprināt un sinerģijas varētu izmantot labāk. Uzlabota šo organizāciju saskaņa izraisītu struktūru vienkāršošanu un labākus pakalpojumus tuvāk izglītības ieguvējiem un darba ņēmējiem, veicinot piekļuvi *Europass*, īpaši tām grupām, kuras pašlaik no tā gūst vismazāko labumu. Tomēr *NEC* centieni popularizēt *Europass* rīkus privātu nodarbinātības dienestu vidū ir izrādījušies mazāk veiksmīgi. Lielākā daļa šo pakalpojumu sniedzēju būtu gatavi popularizēt *Europass* dokumentu lietošanu tikai par finansiālu atlīdzību.

Europass panākumos nepārprotama nozīme ir Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centram (*Cedefop*). Līdztekus efektīvai *Europass* portāla vadīšanai un atbalsta nodrošināšanai *NEC* tas ar savām profesionālajām zināšanām palīdz konceptuāli attīstīt *Europass* sistēmu.

Komisija 2012. gadā sniedza finansiālu atbalstu *NEC* EUR 2250 000 apmērā mūžizglītības programmas ietvaros. Kopumā ārējā izvērtējumā, salīdzinot ar 2008. gada izvērtējumu, konstatēta efektivitātes līmeņa palielināšanās visos analizētajos *Europass* aspektos. Kaut arī finansējums, ko nodrošina ES²¹ un valstu avoti, laikposmā no 2008. līdz 2011. gadam nav jūtami palielinājies, tiešsaistē izveidoto un izdoto *Europass* dokumentu skaits, kā arī apmeklējumu skaits portālā ir nemitīgi palielinājies un nav nekādu pazīmju, ka *Europass* rīku popularitāte mazinātos. Efektivitātes palielināšanās tika novērota gan *NEC* popularizēšanas aktivitāšu ziņā, gan dažādo *Europass* rīku izmantošanas ziņā.

Europass kopējās izmaksas (no valstu, Komisijas un *Cedefop* budžeta) kopš tā ieviešanas ir aptuveni 31,5 miljoni euro. Ņemot par pamatu 54 miljonus *Europass CV*, kas izdoti kopš 2005. gada (izveidoti 28 miljoni un lejupielādēti 27 miljoni *CV*), vidējās viena radītā *CV* izmaksas ir aptuveni EUR 0,58, kas ir aptuveni četras reizes mazāk par 2008. gadā prognozēto (EUR 2,1). Ņemot vērā šādas zemas izmaksas uz vienu dokumentu un augsto lietotāju

---

²¹ ES ieguldījums sedz līdz 50 % no valstu *Europass* centru darbības izmaksām.

apmierinātības līmeni, izvērtējumā secināts, ka *Europass* īstenošana rada labu cenas un vērtības attiecību. Tomēr nav ticams, ka *Europass* paliktu ilgtspējīgs bez turpmāka Eiropas finansiāla atbalsta. Lielākā daļa *NEC* nespētu turpināt darbību bez ES finansējuma, jo nav konstatēti reāli alternatīvi *Europass* finansējuma avoti, un nav gaidāms papildu publiskais finansējums. Nav konkrētu stimulu, kas rosinātu privātu dalībnieku iesaistīšanos, jo *Europass* nesniedz nekādu tūlītēju finansiālu labumu.

3. SECINĀJUMI

Uz sarūkošā darbaspēka un vārgās ekonomikas izaugsmes fona, kas vērojams pašreiz, viena no pašlaik vissteidzamāk risināmajām problēmām dalībvalstīs ir to izglītības un apmācības sistēmu modernizācija un prasmju piedāvājuma uzlabošana, lai labāk atbilstu darba tirgus vajadzībām. *Europass* varētu palīdzēt risināt šīs problēmas, un tas būtu atbilstoši jāstiprina turpmākajos gados.

Ārējā izvērtējuma secinājumi un ieteikumi apstiprina, ka jāsauglabā *Europass* lielā nozīme mobilitātes veicināšanā, kā arī prasmju un kvalifikāciju salīdzināmības nodrošināšanā. Starp ieteiktajiem uzlabojumiem ir arī labāka *Europass* dokumentu racionalizācija un virzīšana, lai uzlabotu saskaņu ar citiem Eiropas atsaucēs rīkiem un mērķorientētiem konsultāciju pakalpojumiem, kas saistīti ar *Europass* pasākumiem, tādējādi atbalstot starptautisku mobilitāti, kvalifikāciju atzīšanu un darba meklēšanu. *Europass* galvenokārt jākļūst elastīgākam un lietotājdraudzīgākam, un jāizmanto moderno tehnoloģiju potenciāls, lai pastāvīgi attīstītos līdz ar lietotāju vajadzībām. Tam jāsauglabā esošie lietotāji un jāpiesaista jauni, arī cilvēki ar zemām prasmēm. Lai to panāktu, iespējams, *Europass* vajadzīgs jauns juridiskais pamats, kas dotu iespēju veikt šiem rīkiem regulārus atjauninājumus un pielāgojumus.

Nolūkā palielināt *Europass* atbalstu tiem izglītības ieguvējiem un darba ņēmējiem, kas cenšas parādīt savas prasmes un kompetenci, it īpaši jāapsver šādi uzlabojumi.

- **Uzlabota *Europass* un citu Eiropas iniciatīvu sinerģija.** Neraugoties uz *Europass* panākumiem kopumā, varētu uzlabot un nostiprināt konsultēšanu par *Europass* rīku lietošanu, labāk saskaņojot darbību ar dienestiem, kas sniedz karjeras orientācijas pakalpojumus, un kvalifikāciju pārskatāmību un atzīšanu, lai sasniegtu lielāku auditoriju un radītu lielāku pievienoto vērtību. Šķiet, ka tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz grupām, kurām ir lielākas grūtības *Europass* lietošanā, piemēram, attiecībā uz cilvēkiem ar zemāku prasmju līmeni un bezdarbniekiem. Eiropas Prasmju un kvalifikāciju telpā nākotnē *Europass* var koncentrēties uz informācijas pakalpojumu sniegšanu un interaktīviem rīkiem prasmju un kvalifikāciju pārskatāmības nodrošināšanai, apvienojot vienā pieejas punktā dažādus Eiropas tīklus, informācijas dienestus un citus rīkus, kas pašlaik attiecas uz prasmēm un kvalifikācijām. Tas dotu iespēju izglītības ieguvējiem un darba ņēmējiem labāk izmantot ES pārskatāmības un atzīšanas rīkus, kurus arī labāk atpazītu iestādes un uzņēmumi, un līdz ar to šie rīki kļūtu efektīvāki. Šo resursu apkopošanai vajadzētu panākt efektivitātes ieguvumu un radīt iespēju resursu virzīšanai ar to atbilstošajiem partneriem valstu līmenī. Turklāt tas varētu veicināt daudz plašāku *Europass* rīku popularizēšanu un īstenošanu tā dažādo ieinteresēto personu vidū visā radītajā apvienotajā pakalpojumu tīklā.

- **Europass kā instruments elastīgu mācīšanās veidu veicināšanai.** Ir nepārprotama vajadzība pielāgot esošos *Europass* rīkus elastīgākiem un vairāk uz izglītības ieguvējiem orientētiem mācīšanās veidiem, kas atbilst cilvēku vajadzībām. Pārveidotajai sistēmai jābūt pietiekami elastīgai, lai pienācīgi iekļautu jaunus uzlabojumus un paņēmienus attiecībā uz izglītību un apmācību, tostarp IKT. Pašlaik ir divas jomas, kurās šī vajadzība izpaužas vissteidzamāk, proti:

a) *Europass* ietver divus dažādus rīkus, kas sniedz papildu informāciju par mācīšanās rezultātiem — diploma pielikumu augstākās izglītības kvalifikācijām un pielikumu kvalifikāciju apliecināšanai dokumentam arodapmācībā. Ir vērts izpētīt, vai vienots dokuments varētu atvieglot kopēju izpratni par kvalifikācijām, kas izdotas jebkurā izglītības un apmācības nozarē, un stimulēt Eiropas kredītu pārneses sistēmu (*ECTS* un *ECVET*) sadarbību starp dažādiem izglītības un apmācības līmeņiem un dažādām valstīm;

b) tādu prasmju reģistrēšana, kuras iegūtas jebkādā neformālā vai neoficiālās mācīšanās pieredzē, arī tiešsaistes izglītība — pašlaik vienīgi *Europass* mobilitātes dokuments paredz reģistrēt prasmes, kas iegūtas neformālos apstākļos ārzemēs. *Europass* jāpārskata saskaņā ar Padomes ieteikumu par neformālās un neoficiālās izglītības atzīšanu, lai tas dotu iespēju identificēt un dokumentēt prasmes (arī prasmju auditu), kuras iegūtas neformālā vai neoficiālā mācīšanās pieredzē, ar mobilitāti vai bez tās. Pamatojoties uz sagatavošanās darbu, ko Komisija jau veikusi saistībā ar potenciāli jaunu dokumentu “*Europass* pieredze”, šai jaunajai iezīmei jāatbalsta Eiropas pamatnostādnes par neformālās un neoficiālās izglītības atzīšanu. Šīs jaunās iezīmes būtu svarīgas arī saistībā ar jaunatnes garantiju un prakses iniciatīvām.²²

Lai novērstu pārklāšanos, jāizpēta arī veids, kādā *Europass* sistēmā būtu reģistrējami ar *Youthpass* mehānismu izveidotie kvalifikāciju apliecināšie dokumenti. Jāveic arī papildu darbs, lai analizētu, kā jaunie pārskatāmības rīki (piem., “atvērtie žetoni”), kas izveidoti ar jauniem sertifikācijas procesiem, kuri attiecas uz digitālo mācīšanos, integrējami *Europass* vai kā tie to papildinās. Visbeidzot, *Europass CV* jābūt vairāk pamanāmām funkcionālajām un padziļinātajām IKT prasmēm.

- **Europass sadarbības uzlabošana ar ES rīkiem, kurus izmanto darba piemeklēšanai.** Atšķirīgi tehniskie standarti pašlaik neļauj uzlabot dažu tādu ES rīku saskaņu, kurus izmanto darba meklētāji. Vajadzīgas turpmākas pūles, lai saistītu *Europass CV* un jauno Eiropas Prasmju pasi ar *EURES CV* datu bāzi un privāto darbā iekārtošanas dienestu rīkiem, orientācijas un atzīšanas centriem, kā arī ar prasmju novērtēšanas rīkiem. Jānoskaidro arī iespējas, kā *Europass* sistēmā pievienot lēmumu, ar ko tiek atzīta profesionālā kvalifikācijā kādā dalībvalstī, arī gadījumos, kad tā iegūta ar jauno Eiropas profesionālās kartes procedūru.

Kā jau minēts, paziņojumā “Izglītības pārvērtēšana” ir uzsvērtā izglītības un prasmju loma — tie ir galvenie stratēģiskie ekonomikas izaugsmes, konkurētspējas un nodarbinātības aktīvi. Viens no paziņojuma “Izglītības pārvērtēšana” priekšlikumiem ir noskaidrot esošo ES prasmju un kvalifikāciju pārskatāmības un atzīšanas rīku tālākas sinerģijas un saskaņotības

²² Sk. arī vietni <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1006>.

iespējas ar mērķi izveidot Eiropas Prasmju un kvalifikāciju telpu, kas ļautu ikvienam brīvi pārvietoties un radītu iespēju, ka viņu kompetence un kvalifikācijas tiek ātri atzītas tālākām mācībām un ka tās atbilstīgi saprot un novērtē darba devēji.

Komisija apspriedīs šajā ziņojumā paustos secinājumus ar attiecīgajām ieinteresētajām personām Eiropas Prasmju un kvalifikāciju telpas sabiedriskās apspriešanas laikā 2013./2014. gada ziemā. Balstoties uz šīs apspriešanas rezultātiem par Eiropas sistēmu un uz ietekmes novērtējumu, Komisija var apsvērt priekšlikuma iesniegšanu par to, lai pārskatītu pašreizējo *Europass* juridisko pamatu — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 15. decembra Lēmumu Nr. 2241/2004/EK.